

**Informacja nt. wykorzystania środków
pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych
w 2015 r.**

**Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego
Warszawa 2017**

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Podstawy prawne działania organizacji pożytku publicznego.....	4
3. Charakterystyka organizacji pożytku publicznego.	6
4. Sfery działalności organizacji pożytku publicznego w 2015 r.	7
5. Prawa i obowiązki organizacji pożytku publicznego.....	9
5.1. Uprawnienia organizacji pożytku publicznego:	10
5.2. Obowiązki organizacji pożytku publicznego:	12
6. Mechanizm wykorzystania środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. .	14
6.1. 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego oraz kwoty uzyskane z tego podatku przez OPP na przestrzeni lat.....	14
6.2. Przychody i koszty organizacji pożytku publicznego w porównaniu do kwot uzyskanych z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.	17
6.3. Wykorzystanie 1% podatku dochodowego od osób fizycznych przez OPP.	20
7. Wnioski	23

1. Wstęp

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1817, z późn. zm.), nadzór nad działalnością organizacji pożytku publicznego, w zakresie prawidłowości korzystania z uprawnień określonych w ustawie, sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, z zastrzeżeniem ust. 2 ustawy.

Jednocześnie Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego zamieszcza na stronie internetowej urzędu sporządzoną na podstawie sprawozdań, informację dotyczącą w szczególności wydatkowania przez organizacje pożytku publicznego środków finansowych pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych za rok poprzedni.

Realizując zgodnie z ww. ustawą działania nadzorcze nad działalnością organizacji pożytku publicznego Departament Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego - Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej sporządził *Informację nt. wykorzystania środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych*. Informacja ta przedstawia charakterystykę i zakres działalności organizacji pożytku publicznego w Polsce, a także wskazuje na prawa i obowiązki jakie nakłada na organizacje ustawa, opisuje mechanizm będący podstawą wykorzystania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Przedmiotowa *Informacja* zawiera również analizę prawidłowości wydatkowania środków finansowych pochodzących z 1% w 2015 r. opartą na danych pochodzących z przekazanych przez organizacje pożytku publicznego sprawozdań merytorycznych, w tym analizę finansową dotyczącą m.in. kwot uzyskanych z tego podatku przez OPP na przestrzeni lat, przychodów i kosztów organizacji pożytku publicznego w porównaniu do kwot uzyskanych z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych oraz stosowne wnioski w zakresie wykorzystania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych przez OPP.

2. Podstawy prawne działania organizacji pożytku publicznego.

Ramy prawne działania organizacji pożytku publicznego w Polsce zapewniło uchwalenie *ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817) zwanej dalej: *uodppow*. Ustawa reguluje przede wszystkim zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe oraz podmioty określone w art. 3 ust. 3 ww. ustawy, które działają w sferze zadań publicznych, współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania tego typu organizacji.

Poniżej przedstawiono katalog regulacji prawnych dotyczący działalności pożytku publicznego:

- *ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 687, z późn. zm.);
- *ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1888);
- *ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych* (Dz. U. z 2016 r. poz. 716, z późn. zm.);
- *ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1827);
- *ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (Dz. U. z 2016 r. poz. 623);
- *ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych* (Dz. U. z 2016 r. poz. 223, z późn. zm.);
- *ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych* (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.);
- *ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o służbie zastępczej* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1811);
- *ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1534, z późn. zm.);
- *ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji* (Dz. U. z 2016 r. poz. 639, z późn. zm.);
- *ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774, z późn. zm.);
- *ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny* (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 380, z późn. zm.);

- *ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1793, z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tj. Dz.U. z 2016, poz.1713 , z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (tj. Dz.U.2013, poz. 737 , z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 471, z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2016 r. poz. 176, z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774, z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2016 r. poz. 176, z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943 z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2016 r. poz.1860);*
- *ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2016 r. poz. 615);*
- *ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.2006 nr 217, poz. 1588);*
- *rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie trybu postępowania związanego z nieodpłatnym informowaniem w programach jednostek publicznej radiofonii i telewizji prowadzonej przez organizacje pożytku publicznego nieodpłatnej działalności pożytku publicznego (Dz. U. z 2014 r. poz. 283, z późn. zm.);*
- *rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie przeprowadzania kontroli organizacji pożytku publicznego (Dz. U. z 2010 r., nr 173, poz. 1172).*

- *rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego (Dz. U. z 2013. poz.234).*

3. Charakterystyka organizacji pożytku publicznego.

Organizacją pożytku publicznego (zwaną dalej OPP) może być organizacja pozarządowa, osoba prawna i jednostka organizacyjna działająca na podstawie przepisów *o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania*, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego. OPP mogą być również podmioty takie jak spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów *ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie*, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Ww. podmioty, aby uzyskać status OPP muszą spełniać łącznie następujące wymagania:

- prowadzić nieprzerwanie przez co najmniej 2 lata działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych określonych w art. 4 ust. 1 *uodpp* na rzecz ogółu społeczności, lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa;
- nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznaczać na działalność pożytku publicznego;
- posiadać statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru;
- posiadać statut lub inny akt wewnętrzny, w którym przewidziane są ograniczenia dotyczące wykorzystywania majątku organizacji oraz dokonywania zakupów od podmiotów związanych z członkami organizacji;
- sporządzać roczne sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności oraz podawać je do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający zapoznanie się z tym sprawozdaniem przez zainteresowane podmioty;
- sporządzać i ogłaszać roczne sprawozdanie finansowe także wówczas, gdy obowiązek jego sporządzenia oraz ogłoszenia nie wynika z przepisów o rachunkowości;

- zamieszczać zatwierdzone wyżej wymienione sprawozdania na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego;
- prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego;
- członkowie organu zarządzającego nie mogą być skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

4. Sfery działalności organizacji pożytku publicznego w 2015 r.

Z analizy 8 652 sprawozdań merytorycznych zamieszczonych w 2015 r. na stronie internetowej ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego (www.pozytek.gov.pl), OPP wskazują za główne sfery swojej działalności:

Tabela 1. Sfery działalności organizacji pożytku publicznego w 2015 r.

Sfery	Liczba wskazań
pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób	4942
działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	2715
nauka, szkolnictwo wyższe, edukacji, oświaty i wychowania	2272
wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	2164
ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618, z późn. zm.)	1875
kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	1503
działalność charytatywna	1186
działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	738
działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	662
przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	657
ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego	628
promocja i organizacja wolontariatu	601

działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży	546
podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	539
turystyka krajoznawstwo	439
działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	396
działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	360
działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka	288
ratownictwo i ochrona ludności	285
działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami	262
upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji	212
działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości	207
promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy	127
wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	116
porządek i bezpieczeństwo publiczne	102
działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego	84
działalność wspomagająca rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej	69
pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą	69
działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn	56
promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą	50
działalność na rzecz kombatanów i osób represjonowanych	49
Pomoc Polonii i Polakom za granicą	36

obronność państwa i działalność sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej	26
działalność na rzecz integracji cudzoziemców	23
upowszechnianie i ochrona praw konsumentów	23
udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa	19

Zródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozYTEK.gov.pl.

Jak wynika z powyższych danych, OPP najczęściej prowadzą działalność pożytku publicznego w obszarze pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, edukacji oraz wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. Dziedziny w których organizacje wykazują najmniejszą aktywność to obszar związany z udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększaniem świadomości prawnej społeczeństwa – 19 OPP, upowszechnianiem i obroną praw konsumentów 23 OPP oraz działalności na rzecz integracji cudzoziemców – 23 OPP.

Z kolei według informacji opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny¹ najwięcej podmiotów posiadających status organizacji pożytku publicznego działało w zakresie pomocy społecznej i humanitarnej (26%), podczas gdy wśród pozostałych organizacji udział ten był znacznie mniejszy (6%). Odwrotnie było w zakresie sportu, turystyki, rekreacji i hobby, gdyż wśród OPP podmioty prowadzące głównie taką działalność stanowiły 21%, a wśród pozostałych organizacji było to aż 30%. Częściej niż pozostałe podmioty, OPP podejmowały działania w zakresie ochrony zdrowia oraz edukacji i wychowania, badań naukowych (po 14% wśród OPP, zaś wśród pozostałych podmiotów było to odpowiednio 3% i 10%). Kulturą i sztuką jako główną działalnością zajmowało się 11% OPP. Ponad 6-krotnie rzadziej niż pozostałe organizacje OPP działały w ratownictwie, co wiąże się z wysoką reprezentacją w tej dziedzinie takich jednostek, jak ochotnicze straże pożarne czy inne jednostki ratownicze – WOPR, GOPR i TOPR, które z reguły nie ubiegają się o status OPP.

5. Prawa i obowiązki organizacji pożytku publicznego.

Organizacje, które uzyskały status organizacji pożytku publicznego nabywają określone w ustawie prawa i mogą w związku z tym korzystać z ustalonych uprawnień. Jednocześnie organizacje te przyjmują na siebie wynikające z ustawy obowiązki.

¹ „Sektor Non-Profit w 2014 r.”, GUS, Warszawa 2016 r.

5.1. Uprawnienia organizacji pożytku publicznego:

- **zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych** - zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 6c *ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych* wolne od podatku są dochody organizacji pożytku publicznego, w części przeznaczonej na działalność statutową, z wyłączeniem działalności gospodarczej. Zwolnienie to ma zastosowanie, jeżeli dochód jest przeznaczony i - bez względu na termin - wydatkowany na działalność statutową, w tym także na nabycie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych służących bezpośrednio realizacji celów statutowych oraz na opłacenie podatków niestanowiących kosztu uzyskania przychodów (z zastrzeżeniem ust. 1 pkt 5 a *uodpp*ów);
- **zwolnienie od podatku od nieruchomości** – zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 *ustawy o podatkach i opłatach lokalnych* zwolnione od podatku od nieruchomości są nieruchomości lub ich części zajęte na prowadzenie nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego.
- **zwolnienie od opłaty skarbowej** – dotyczy organizacji pożytku publicznego, które dokonują zgłoszenia lub składają wniosek o dokonanie czynności urzędowej albo wniosek o wydanie zaświadczenia lub zezwolenia - wyłącznie w związku z nieodpłatną działalnością pożytku publicznego zgodnie z art. 7 pkt 4 *uodpp*ów;
- **zwolnienie od opłat sądowych** – zgodnie z art. 104 ust. 1 *ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, nie mają obowiązku uiszczania opłat organizacje pożytku publicznego, z wyjątkiem prowadzonej przez te organizacje działalności gospodarczej. Dodatkowo, zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt 7 *ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, nie pobiera się opłat od wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego organizacji społecznych oraz kościołów i związków wyznaniowych ubiegających się o status organizacji pożytku publicznego;
- **zwolnienie od podatku od czynności cywilnoprawnych** - zwolnione są OPP, ale tylko wtedy gdy dokonana czynność cywilnoprawna dotyczy nieodpłatnej działalności pożytku publicznego zgodnie z art. 8 pkt 2a *ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych*;
- **zwolnienia z podatku VAT** – zwolnieniu podlega dostawa towarów w formie darowizny, której przedmiotem są produkty spożywcze (z wyjątkiem określonych napojów alkoholowych) pod warunkiem posiadania przez dokonującego dostawy towarów dokumentacji potwierdzającej dokonanie dostawy na rzecz organizacji pożytku publicznego, z przeznaczeniem wyłącznie na cele działalności charytatywnej prowadzonej przez tę organizację;

- **możliwość przekazywania 1% podatku dochodowego przez osoby fizyczne na rzecz OPP** – zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 *uodppiw* podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych, przekazują 1% podatku obliczonego zgodnie z przepisami podatkowymi, na rzecz wybranej przez siebie organizacji pożytku publicznego. Otrzymane przez organizację pożytku publicznego środki finansowe pochodzące z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych mogą być wykorzystane wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- **możliwość odbywania przez poborowych służby zastępczej w organizacjach pożytku publicznego** - kwestia ta jest uregulowana w art. 25 *uodppiw*, która odsyła do przepisów ustaw o służbie zastępczej. Odbycie służby zastępczej jest możliwe wyłącznie w ramach działalności statutowej organizacji pożytku publicznego ponieważ służba zastępcza polega na wykonywaniu prac na rzecz ochrony środowiska, ochrony przeciwpożarowej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, opieki nad osobami niepełnosprawnymi albo bezdomnymi oraz na rzecz administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości.
Jednakże, na mocy *ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dniem 1 stycznia 2010 r. zawieszono obowiązek odbywania zasadniczej służby wojskowej, a tym samym obowiązek odbywania służby zastępczej. Należy jednak podkreślić, iż zgodnie z art. 55 *ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa Państwa, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa termin rozpoczęcia i okres trwania obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej (tym samym służby zastępczej) przez osoby podlegające temu obowiązkowi, a także przeszkolenia wojskowego przez absolwentów szkół wyższych. W ww. okresie zastosowanie będą miały również przepisy w zakresie kierowania do odbycia służby zastępczej oraz jej odbywania, określone w ustawie o służbie zastępczej;
- **możliwość nieodpłatnego informowania o działalności organizacji pożytku publicznego** - zgodnie z art. 23a *ustawy o radiofonii i telewizji*, jednostki publicznej radiofonii i telewizji stwarzają organizacjom pożytku publicznego możliwość nieodpłatnego informowania o prowadzonej przez te organizacje działalności nieodpłatnej. Szczegółowe rozwiązania w przedmiotowym zakresie określa *rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie trybu postępowania związanego z nieodpłatnym informowaniem w programach jednostek publicznej radiofonii*

i telewizji o prowadzonej przez organizację pożytku publicznego nieodpłatnej działalności pożytku publicznego;

- **uprawnienia w zakresie gospodarki nieruchomościami** - zgodnie z art. 59 *ustawy o gospodarce nieruchomościami* minister właściwy ds. Skarbu Państwa może dokonać darowizny nieruchomości z zasobu Skarbu Państwa na rzecz organizacji pożytku publicznego na jej cele statutowe. Dodatkowo, zgodnie z art. 37 ust. 4a ww. ustawy, umowy użytkowania, najmu lub dzierżawy na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony zawiera się w drodze bezprzetargowej, jeżeli użytkownikiem, najemcą lub dzierżawcą nieruchomości jest organizacja pożytku publicznego;
- **uprawnienia w przedmiocie działalności w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach** – zgodnie z art. 7 ust. 1b *ustawy o grach hazardowych*, loterie fantowe oraz gry bingo fantowe w których wartość puli wygranych jest wyższa od kwoty bazowej, o której mowa w art. 70 ww. ustawy (kwota bazowa dla danego roku kalendarzowego jest równa kwocie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego w obwieszczeniu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Głównego Urzędu Statystycznego), oraz nie przekracza piętnastokrotności tej kwoty, mogą być urządzone przez organizację pożytku publicznego po dokonaniu ich zgłoszenia. Zgłoszenia dokonuje się nie później niż 30 dni przed dniem rozpoczęcia tej loterii lub gry. Łączna wartość puli wygranych w loteriach fantowych lub w grze bingo fantowe organizowanych przez organizację pożytku publicznego w oparciu o zgłoszenia, nie może przekroczyć w ciągu roku kalendarzowego trzydziestokrotności kwoty bazowej, o której mowa w art. 70 *ustawy o grach hazardowych*.

Mówiąc o uprawnieniach organizacji pożytku publicznego należy pamiętać, że mogą one na takich samych zasadach, jak organizacje pozarządowe i pozostałe podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego - nie posiadające tego statusu, korzystać ze świadczeń wolontariuszy i otrzymywać dotacje na zlecone zadanie publiczne.

5.2. Obowiązki organizacji pożytku publicznego:

- **obowiązek sprawozdawczy** – zgodnie z art. 23 *uodppow*, organizacja pożytku publicznego ma obowiązek sporządzenia i podania do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający zapoznanie się z tym sprawozdaniem przez zainteresowane podmioty, w tym poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej, zatwierdzonego sprawozdania finansowego i sprawozdania merytorycznego ze swojej działalności za dany rok obrotowy. Sprawozdania organizacja zamieszcza na stronie internetowej urzędu

obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. W zależności od ustalonego roku obrotowego, należy złożyć roczne sprawozdanie merytoryczne z działalności organizacji pożytku publicznego za dany rok obrotowy do dnia 15 lipca roku następującego po roku obrotowym (jeśli rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym), natomiast w przypadku wskazanym w art. 23 ust. 6b *uodppiw*, tzn. niepokrywania się roku obrotowego z rokiem kalendarzowym, ww. sprawozdanie merytoryczne należy złożyć w terminie do dnia 30 listopada roku następującego po roku, za który jest składane sprawozdanie finansowe i sprawozdanie merytoryczne. Wzór sprawozdania merytorycznego został zamieszczony w *rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego*.

- **obowiązek w zakresie udzielania wyjaśnień na wezwania ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego** – zgodnie z art. 33a ust. 1 *uodppiw*, w przypadku naruszenia obowiązków w zakresie sprawozdawczości, w szczególności niezamieszczenia na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w terminie sprawozdania finansowego i merytorycznego, lub zamieszczenia sprawozdań niekompletnych, lub budzących wątpliwości co do prawidłowości działalności organizacji pożytku publicznego, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego wzywa organizację pożytku publicznego do zaniechania naruszeń oraz przedstawienia niezbędnych wyjaśnień.

Ponadto, OPP może zostać wezwana do udzielenia wyjaśnień i zaniechania naruszeń w następujących przypadkach:

- prowadzenia bez zezwolenia placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, centrum integracji społecznej, domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz szkół lub placówek publicznych określonych w *ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* oraz podmioty wykonujące działalność leczniczą bez uzyskania wymaganego wpisu do rejestru;
- posiadania zaległości podatkowych stwierdzonych prawomocną decyzją lub tytułem wykonawczym, o którym mowa w *ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu*

egzekucyjnym w administracji, w wysokości przekraczającej wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni, jeżeli zaległość ta istnieje co najmniej 6 miesięcy;

- niewypełniania obowiązków wynikających z ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;

- naruszenia przepisów związanych z korzystaniem z uprawnień, o których mowa w art. 24 uodppow (tj. zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych, podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnej, opłaty skarbowej, opłat sądowych);

- niewykonania wyroku sądu powszechnego lub administracyjnego;

- posiadania zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, w wysokości przekraczającej 3-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni.

- **obowiązki związane z kontrolą ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego** – szczegółowo kwestie związane z kontrolą OPP, w tym obowiązki i uprawnienia ww. podmiotów w tym zakresie, zostały określone w *rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie przeprowadzania kontroli organizacji pożytku publicznego.*

6. Mechanizm wykorzystania środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

6.1. 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego oraz kwoty uzyskane z tego podatku przez OPP na przestrzeni lat.

Od 1 stycznia 2004 r. wprowadzono do polskiego systemu podatkowego instytucję 1%, polegającą na tym, że podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych mogą w zeznaniu rocznym pomniejszyć należny podatek o kwotę przekazaną na rzecz OPP jednak nie więcej niż do wysokości 1% należnego podatku.

Od 2008 r. (od rozliczeń za 2007 rok) zmianie uległ sposób przekazywania środków na rzecz OPP. W wyniku nowelizacji, podatnik nie musi sam dokonywać wpłaty na rachunek wybranej OPP. W składanym zeznaniu wskazuje organizację, którą chce wesprzeć, podając jej numer KRS, a przekazania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych dokonują naczelnicy urzędów skarbowych.

Wniosek o przekazanie 1% należnego podatku jest integralną częścią zeznania podatkowego, w którym opodatkowanie następuje według²:

- skali podatkowej (PIT-36, PIT-37),
- 19% stawki podatku od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz działów specjalnych produkcji rolnej (PIT-36L),
- 19% stawki podatku od dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia papierów wartościowych, pożyczonych papierów wartościowych (sprzedaż krótka), pochodnych instrumentów finansowych oraz realizacji praw z nich wynikających, udziałów w spółkach mających osobowość prawną lub z tytułu objęcia udziałów (akcji) w spółkach mających osobowość prawną albo wkładów w spółdzielniach w zamian za wkład niepieniężny w innej postaci niż przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część (PIT-38),
- 19% stawki podatku od dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia nieruchomości i praw majątkowych nabytych lub wybudowanych po dniu 31 grudnia 2008 r. (PIT-39),
- ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych (PIT-28).

Zgodnie, z corocznie publikowanymi, danymi Ministerstwa Finansów w 2015 r. 7 888 OPP otrzymało środki z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych z zeznań podatkowych za 2014 rok. W 2014 r. liczba ta wyniosła 7 423. Wzrost liczby podmiotów, które otrzymały środki z 1% podatku w 2015 r. w porównaniu do 2014 r. wyniósł 465 OPP.

Na przestrzeni lat zarówno liczba podatników przekazujących 1% podatku od osób fizycznych, jak i kwota przekazywana w ramach 1% podatku dochodowego od osób fizycznych sukcesywnie wzrastała, a rok 2008 był przełomowym w ww. zakresie. Wprowadzono wówczas dwie zmiany w zakresie sposobu przekazywania 1% podatku oraz osób uprawnionych do tego odpisu. Na podstawie nowelizacji *ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw*, podatnik nie musi sam dokonywać wpłaty na rachunek wybranej OPP. W składanym zeznaniu wskazuje organizację, którą chce wesprzeć, podając jej numer KRS, a 1% podatku przekazuje naczelnik urzędu skarbowego. Ponadto poszerzono grupę podatników, którzy mogą wspierać OPP 1% należnego podatku dochodowego, o:

² Źródło: na podstawie „Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2015 r.” Ministerstwa Finansów.

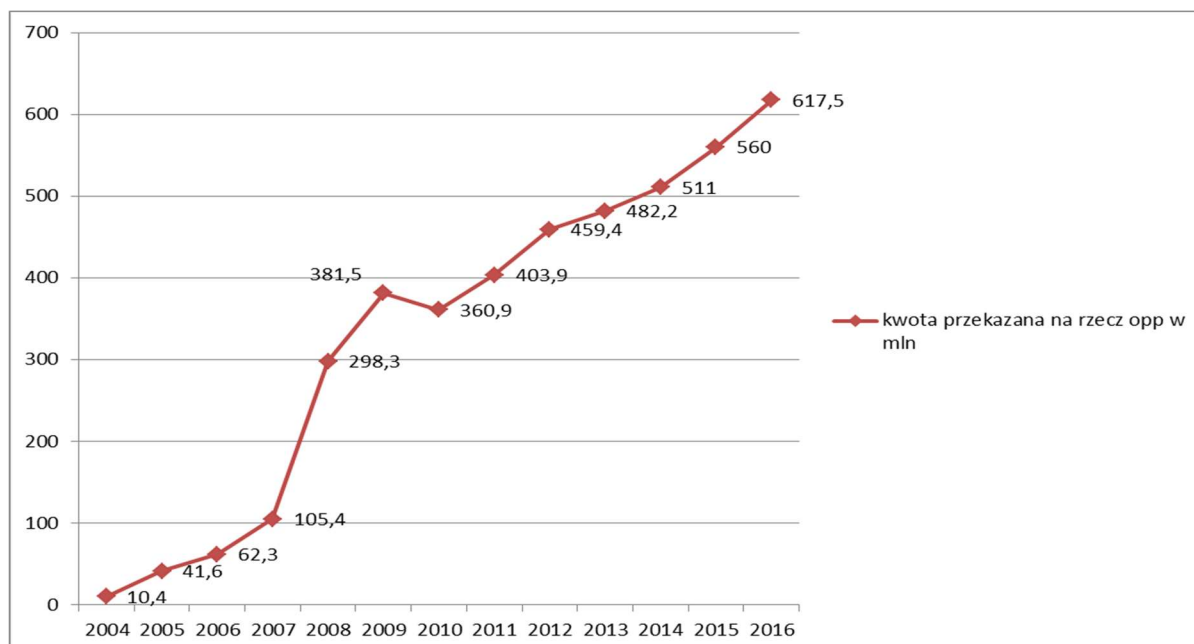
- podatników opodatkowanych wg stawki 19% z pozarolniczej działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej,
- podatników opodatkowanych wg stawki 19% z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych.

Tabela 2. Zestawienie liczby podatników przekazujących 1% podatku na rzecz OPP wraz z kwotą przekazaną w latach 2004-2016

rok	liczba podatników przekazujących 1% podatku na rzecz opp	kwota przekazana na rzecz opp
2004	80 tys.	10,4 mln.
2005	681 tys.	41,6 mln.
2006	1 157 tys.	62,3 mln.
2007	1 604 tys.	105,4 mln.
2008	5 135 tys.	298,3 mln.
2009	7 325 tys.	381,5 mln.
2010	8 624 tys.	360,9 mln.
2011	10 135 tys.	403,9 mln.
2012	11 166 tys.	459,4 mln.
2013	11 537 tys.	482,2 mln.
2014	12 034 tys.	511,0 mln.
2015	12 457 tys.	560,0 mln.
2016	13 178 tys.	617,5 mln.

Źródło: Dane pochodzące z „Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2015 r.” Ministerstwa Finansów.

Wykres 1. Kwota przekazana na rzecz organizacji pożytku publicznego w latach 2004-2016 (w mln zł)

Źródło: Dane pochodzące z „Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2015 r.” Ministerstwa Finansów.

Jak wynika z powyższych danych instytucja 1% cieszy się dużym zainteresowaniem, bowiem zwiększa się z roku na rok liczba podatników przekazujących 1% oraz kwoty przekazywane na rzecz OPP.

6.2. Przychody i koszty organizacji pożytku publicznego w porównaniu do kwot uzyskanych z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

W oparciu o dane uzyskane ze sprawozdań merytorycznych organizacji pożytku publicznego za rok 2015 wynika, że w roku 2015 łączna kwota przychodów ogółem wyniosła 7 324 324 593,89 zł. Na powyższą kwotę składają się przychody wykazane w sprawozdaniach merytorycznych w wysokości 7 179 601 555,35 zł oraz sprawozdań merytorycznych uproszczonych w wysokości 144 723 038,54 zł.

Przychody z 1% podatku od osób fizycznych w roku 2015 wyniosły 562 395 300,12 zł³. i stanowiły 7,7% łącznej kwoty przychodów ogółem organizacji pożytku publicznego.

Na przychody ogółem organizacji pożytku publicznego składają się:

³ kwota ta jest wyższa od kwoty wskazanej w „Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2015 r.”, bowiem są to dane na dzień 31 grudnia 2015 r. wynikające ze sprawozdań merytorycznych OPP

- przychody z działalności nieodpłatnej pożytku publicznego w łącznej wysokości **4 385 474 584,85 zł**;
- przychody z działalności odpłatnej pożytku publicznego w łącznej wysokości **841 883 025,75 zł**;
- przychody z działalności gospodarczej w łącznej wysokości **652 656 787,01 zł**;
- pozostałe przychody **1 348 484 321,91 zł**;
- przychody finansowe **95 825 874,37 zł**;

Koszty

Suma kosztów ogółem poniesionych przez organizacje pożytku publicznego w roku 2015 na podstawie danych pozyskanych ze sprawozdań merytorycznych organizacji pożytku publicznego wyniosła **6 451 969 541,07 zł** i w stosunku do poniesionych kosztów ogółem z poprzedniego roku jest wyższa o **375 089 774,29 zł**. Natomiast suma kosztów poniesionych w ramach 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wyniosła **414 123 711 zł** i stanowi to **6,3%** kosztów ogółem.

Na koszty ogółem w sprawozdaniu składają się następujące pozycje:

- koszty związane z działalnością nieodpłatną pożytku publicznego wyniosły **3 879 535 292,64 zł**, w tym z 1% **373 245 058,01 zł** (tj. **9,62%** kosztów działalności nieodpłatnej). Koszty te stanowią **60,13%** sumy kosztów ogółem poniesionych przez organizacje pożytku publicznego w roku 2015, w tym z 1% stanowią **5,8%** sumy kosztów ogółem,
- koszty związane z działalnością odpłatną pożytku publicznego wyniosły **856 902 652,63 zł**, w tym z 1% **12 332 659,34 zł** tj. **1,44%** kosztów działalności odpłatnej. Koszty te stanowią **13,28%** sumy kosztów ogółem poniesionych przez organizacje pożytku publicznego w roku 2015, w tym z 1% stanowią **0,19%** sumy kosztów ogółem,
- koszty z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej wyniosły **476 851 575,13 zł**, co stanowi **7,39%** kosztów ogółem,
- koszty finansowe wyniosły **35 745 933,16 zł**, co stanowi **0,55%** kosztów ogółem,
- koszty administracyjne wyniosły **354 411 282,29 zł**, co stanowi **5,43%** kosztów ogółem,
- na koszty związane z kampanią informacyjną lub reklamową związaną z pozyskiwaniem 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wyniosły **19 696 746,87 zł**, co stanowi **0,31%** kosztów ogółem;

- na koszty pozostałe organizacje wydatkowały **828 826 058,35 zł**, w tym **10 055 047,81 zł** ze środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, tj. **1,21%** pozostałych kosztów. Koszty te stanowią **12,85%** sumy kosztów ogółem poniesionych przez organizacje pożytku publicznego w roku 2015, w tym z 1% stanowią **0,16%** sumy kosztów ogółem.

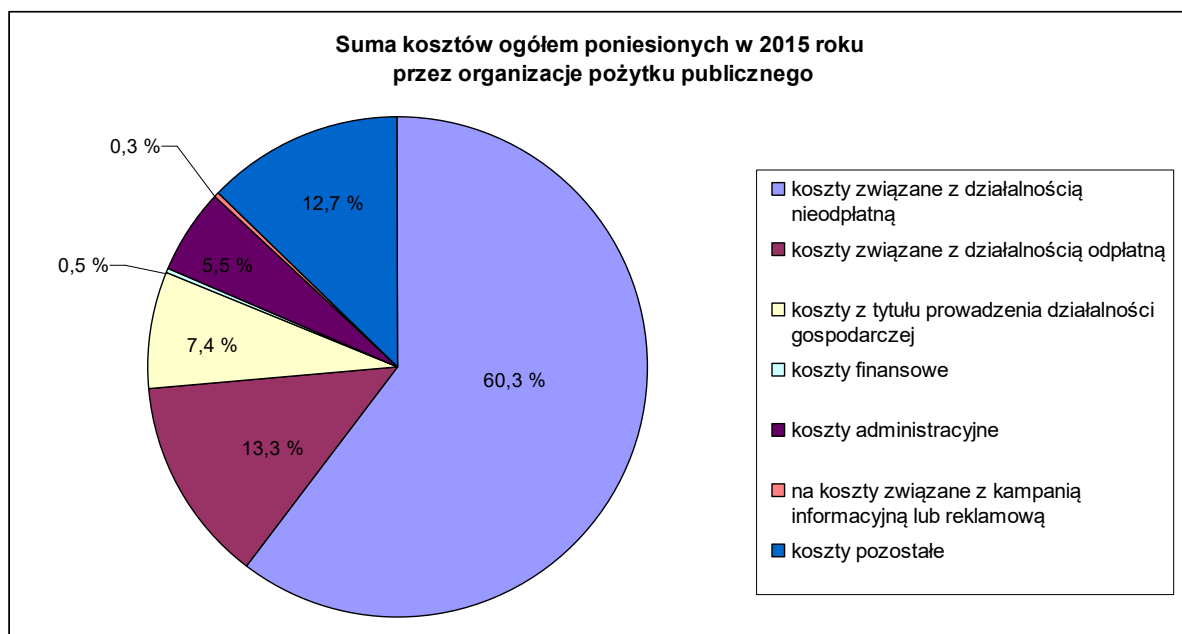
Wnioski

Dane dotyczące kosztów organizacji pożytku publicznego wskazują, iż przeważająca ich część tj. **60,3%** stanowią koszty poniesione przez OPP na działalność nieodpłatną pożytku publicznego. Koszty związane z działalnością odpłatną pożytku publicznego stanowiły **13,3%**. Na podobnym poziomie kształtowały się koszty stanowiące pozycję tzw. koszty pozostałe ok. **12%**.

Istotnym elementem struktury kosztów są również koszty organizacji z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, które stanowiły **7,4%** sumy kosztów ogółem. Natomiast poniesione koszty administracyjne w organizacjach pożytku publicznego kształtują się na poziomie ok. **5%**.

Jak obrazują dane koszty organizacji poniesione na kampanie informacyjne lub reklamowe związane z pozyskiwaniem 1% podatku dochodowego od osób fizycznych kształtują się na niskim poziomie, niewiele ponad **0,3%**.

Wykres 2. Wartości procentowe sumy kosztów ogółem poniesionych przez organizacje pożytku publicznego w roku 2015 na podstawie danych pozyskanych ze sprawozdań merytorycznych organizacji pożytku publicznego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozytek.gov.pl.

6.3. Wykorzystanie 1% podatku dochodowego od osób fizycznych przez OPP.

W celu określenia działań, na które wydatkowano kwoty pochodzące z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wytypowano 300 OPP, które w 2015 r. otrzymały największe wpływy z 1% należnego podatku za 2014 r. i przeanalizowano ich sprawozdania merytoryczne za 2015 r. Tym samym badaniu poddano 366 688 660,85 zł środków z 1%, co stanowiło 65,5% kwoty ogółem tj. 560,0 mln środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych otrzymanych w 2015 r. przez OPP.

Listę organizacji objętych badaniem pozyskano z „Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2014 rok” Ministerstwa Finansów. Przedmiotowe badanie miało na celu określenie na jakie działania przeznaczano wpływy z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych i jaką wysokość kwot one obejmowały.

W poniższej tabeli przedstawiono działania i kwoty, na które OPP wydatkowały w roku 2015 środki z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

Tabela 3. Działania, na które organizacje pożytku publicznego wydatkowały w roku 2015 z 1%

Lp.	Nazwa Działania	Kwota
-----	-----------------	-------

1.	Rehabilitacja dzieci i dorosłych	158 802 812,49
2.	Leki, zakup sprzętu medycznego, ochrona i promocja zdrowia, opieka	48 307 547,42
3.	Pomoc niepełnosprawnym	42 044 329,43
4.	Działalność edukacyjna	15 476 416,50
5.	Działalność prowadzona na rzecz Hospicjum	11 793 243,21
6.	Schroniska i hotele dla zwierząt	11 206 316,37
7.	Realizacja zadań publicznych	11 139 693,29
8.	Działania na rzecz dzieci i młodzieży	8 162 422,50
9.	Działalność charytatywna	8 022 359,63
10.	Pomoc społeczna	7 250 868,06
11.	Reklama i kampania 1%	5 984 103,40
12.	Pozostała działalność	5 804 644,23
13.	Różne- w tym usługi obce, opłaty za energię elektryczną, wynagrodzenia	5 083 390,95
14.	Koszty administracyjne	4 091 613,93
15.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	4 003 328,87
16.	Pomoc bezdomnym	3 157 024,35
17.	Ratownictwo i ochrona ludności	2 964 453,91
18.	Kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży	2 589 277,26
19.	Działania związane z ekologią i ochroną przyrody	2 407 007,48
20.	Kultura, sztuka	1 463 865,35
21.	Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32.	1 420 528,31
22.	Pomoc i opieka zwierząt	1 412 688,82
23.	Działalność związana z leczeniem zwierząt	973 686,63
24.	Promocja i organizacja wolontariatu	768 174,50
25.	Karma dla zwierząt i akcesoria	663 412,07
26.	Warsztaty Terapii Zajęciowej	523 994,92
27.	Pomoc humanitarna	331 820,89
28.	Pomoc osobom starszym, działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	307 012,29
29.	Przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym	169 070,45
30.	Działalność na rzecz kombatantów i osób represjonowanych	128 698,62
31.	Porady prawne	70 922,63
32.	Turystyka	62 360,80
33.	Zakup art. spożywczych, odzieży	52 748,71
35.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	48 762,58
RAZEM		366 688 660,85

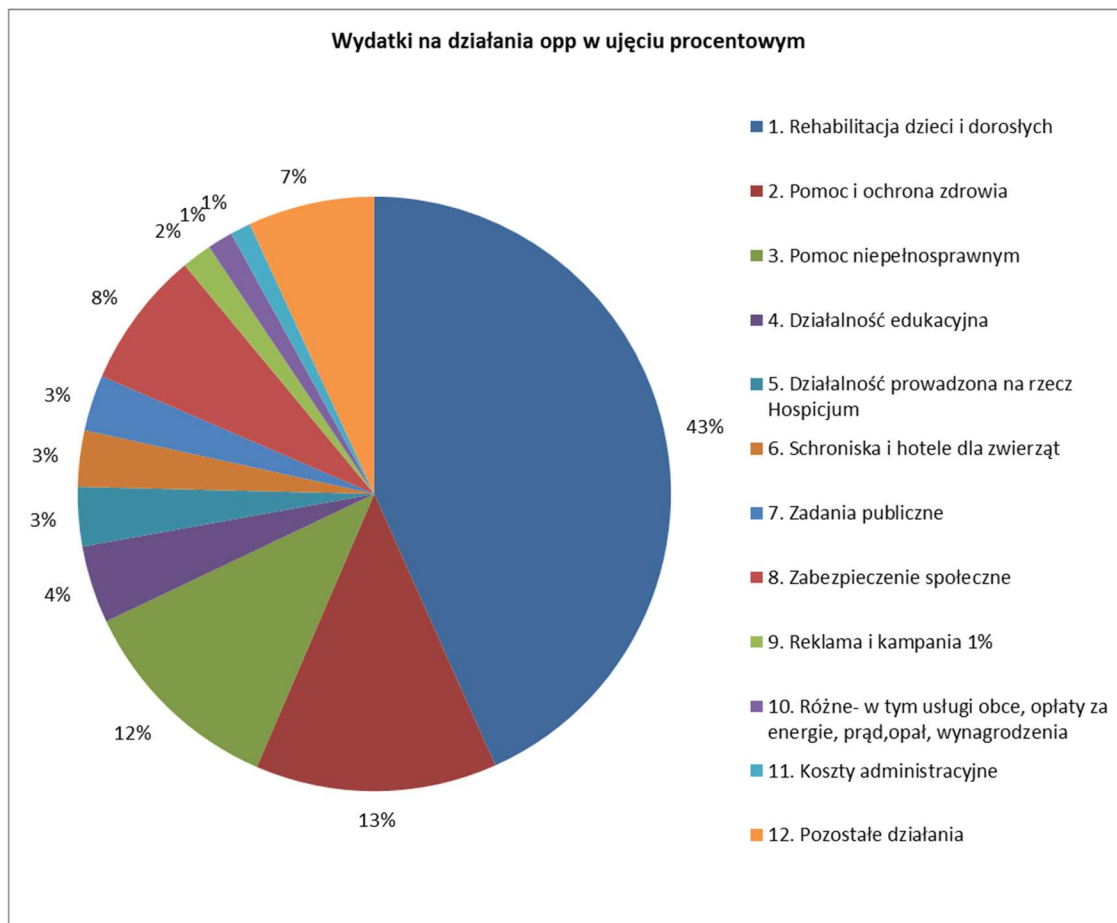
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozytek.gov.pl.

Jak wynika z powyższej tabeli w 2015 r. badane organizacje pożytku publicznego najwięcej środków z 1% wydatkowały na działania związane z rehabilitacją dzieci i dorosłych w kwocie 158, 802 mln zł (43,3%). Na drugim i trzecim miejscu znalazły się działania ujęte jako pomoc i ochrona zdrowia (tj. zakup leków, sprzętu medycznego, ochrona i promocja zdrowia, opieka)

w kwocie 48,307 mln zł (13,2%) oraz pomoc niepełnosprawnym, w kwocie 42,044 mln zł (11,5%). Jako równie istotne działania organizacje deklarowały działalność edukacyjną w kwocie 15,476 mln zł (4,2%), szeroko rozumianą działalność na rzecz hospicjów w kwocie 11,793 mln zł (3,2%), oraz na działalność związaną z prowadzeniem schronisk i hoteli dla zwierząt w kwocie 11,206 mln zł (3,1%), a także na realizację zadań publicznych w kwocie 11,139 mln zł (3%).

Mając na uwadze zakres kompetencji Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej należy również zwrócić uwagę na wydatki pochodzące z 1% podatku, które w 2015 roku zostały przeznaczone przez organizacje pożytku publicznego na realizację działań związanych z działem zabezpieczenie społeczne i rodzina. Na te działania przeznaczono w 2015 r. kwotę w wysokości 69 516 773,76 mln zł, co stanowiło 18,9% kwoty ogółem tj. 366 688 660,85 zł. Działanie te obejmowały: pomoc niepełnosprawnym (42 044 329,43 mln zł), działania na rzecz dzieci i młodzieży (8 162 422,50 mln zł), działalność charytatywną (8 022 359,63 mln zł), pomoc społeczną (7 250 868,06 mln zł), pomoc bezdomnym (3 157 024,35 mln zł), Warsztaty Terapii Zajęciowej (523 994,92 zł) pomoc osobom starszym (307 012,29 zł) i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (48 762,58 zł).

Wykres 3. Wydatki na działania OPP w ujęciu procentowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozYTEK.gov.pl.

7. Wnioski

1. Z roku na rok wysokość środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych otrzymywanych przez OPP ulega systematycznemu zwiększaniu.
2. Zwiększa się liczba podatników przekazujących środki z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, co wynika z pogłębiającej się świadomości społecznej związanej z działalnością OPP.
3. Jak wynika z powyższej analizy, wśród przychodów OPP, środki z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych stanowiły 7,7% łącznej kwoty przychodów ogółem OPP. Tym samym środki te stanowią istotne źródło przychodów OPP.
4. Najwięcej środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych OPP wydatkują na działalność związaną z rehabilitacją, ochroną i promocją zdrowia oraz pomocą osobom niepełnosprawnym.